

Prijaté/ Received: 28.11.2024

Recenzované/ Reviewed: 08.12.2024

DOI: <https://doi.org/10.24040/aap.2024.21.2.54-63>

Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-NoDerivatives 4.0, International Licence CC BY-ND (uviedenie autora - bez odvodeného obsahu).

VNÍMANIE VERSUS DÔVERA POISTENIA HYPOTEKÁRNEHO ÚVERU

PERCEPTION VERSUS TRUST IN MORTGAGE LOAN INSURANCE

KATARÍNA IZÁKOVÁ

Ing. Katarína Izáková, PhD., Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici, Tajovského 10,
975 90 Banská Bystrica, e-mail: katarina.izakova@umb.sk

PATRÍCIA STOLÁRIKOVÁ

Bc. Patrícia Stoláriková, e-mail: patricia.stolarikova@student.umb.sk

Abstract:

The aim of the paper is to examine, based on the results of a questionnaire survey, the perception compared to trust in mortgage insurance by respondents, classifying possible deviations depending on selected demographic factors such as age, gender, education and permanent residence. We assume that the perception and trust of respondents in mortgage insurance are influenced by their level of financial literacy, which we determined through theoretical questions in the questionnaire survey. We also analyzed selected aspects of insurance, such as the price of insurance, the scope of coverage, the reputation of the insurance company and the financial situation of the respondents, which influence the decision-making of respondents when choosing mortgage insurance.

Key words: insurance. mortgage. questionnaire survey. perception.

JEL Classification: G21, G22, G52, G53

ÚVOD

Cieľom príspevku je na základe výsledkov dotazníkového prieskumu preskúmať vnímanie v porovnaní s dôverou v poistenie hypotekárneho úveru respondentmi s klasifikovaním možných odchýlok v závislosti od vybraných demografických faktorov ako je vek, pohlavie, vzdelanie a trvalý pobyt. Predpokladáme, že vnímanie a dôvera respondentov v poistenie hypotekárneho úveru sú ovplyvnené ich úrovňou finančnej gramotnosti, ktorú sme zisťovali prostredníctvom teoretických otázok v rámci dotazníkového prieskumu. Analyzovali sme aj vybrané aspekty poistenia, ako sú cena poistenia, rozsah krytia, reputácia poisťovne a finančná situácia respondentov, ktoré ovplyvňujú rozhodovanie respondentov pri výbere poistenia hypotekárneho úveru.

1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ SKÚMANEJ PROBLEMATIKY

Nehnuteľnosti ako sú rodinné domy a byty na bývanie, patria medzi najdôležitejšie aktíva v bilanciách domácností. Preto je výber vhodného hypotekárneho úveru kľúčový pre

ich finančnú pohodu. Thorp et al. (2023) prieskumom testovali pohodlie dlžníkov a ich pochopenie hypotekárneho dlhu. Analyzovali vplyv finančnej gramotnosti, poradenstvo hypotekárneho makléra a s tým súvisiace faktory. Rôzne finančné inštitúcie a úverové spoločnosti na trhu poskytujú hypotekárne úvery, aby uspokojili potrebu jednotlivcov po vlastnom bývaní. Vzhľadom na významný podiel hypotekárnych úverov v portfóliách mnohých obchodných bánk je sledovanie schopnosti domácností splácať dlhy kľúčové pre ich finančnú stabilitu. Akumulácia nesplácaných úverov v súvahách bánk je výrazne ovplyvnená poklesom cien nehnuteľností. Autori Mitrašević a Bardarova, (2020) sledovali faktory, ktoré ovplyvňujú cykly na trhu s nehnuteľnosťami. Banky pravidelne aktualizujú pravdepodobnosť zlyhania a stratu pri zlyhaní pre každý hypotekárny úver na bývanie v rámci prístupu založeného na internom ratingu podľa Basel II/III. Wong a Ho (2023) sa zameriavajú na fyzické riziká hypotekárnych úverov na bývanie, ktoré majú tendenciu byť geolokačné. Tomuto riziku sa vystavujú banky, iní poskytovatelia hypotekárnych úverov na bývanie, investori cenných papierov (t. j. cenné papiere kryté hypotékou) a poisťovne uzatvárajúce poistenie pre prípad katastrofy.

Avinash (2022) sleduje úroveň spokojnosti zákazníkov s úvermi na bývanie ako aj informovanosť o produktoch úverov na bývanie. Vzťah medzi finančnou gramotnosťou a výberom hypotéky a úlohu finančného poradenstva analyzujú van Ooijen, a van Rooij (2016). Skúmajú, či finančne menej sofistikované domácnosti vnímajú rôzne riziká hypotekárnych úverov a špecifické atribúty hypoték. Štúdia je zameraná na súčasné vnímanie osobných pôžičiek zo strany zákazníkov. Bhutta a Ringo (2021) kvantifikujú ako zníženie ročného poistenia hypotekárnych úverov ovplyvňuje vyšší záujem o hypotekárne úvery.

Respondenti s vyššou finančnou gramotnosťou majú lepšie pochopenie výhod a rizík spojených s poistením, čo môže pozitívne ovplyvniť ich záujem a dôveru v poistné produkty. Ekonomickými teóriami je dokázané, že nedostatočná finančná gramotnosť má negatívny dopad na záujem o poistenie, pretože prehlbuje informačnú asymetriu, na trhu (Arrow, 1963). Podľa výskumu, ktorý realizovala Európska komisia v roku 2023 finančná gramotnosť v rámci Európskej únie je nízka. Slovensko sa umiestnilo až na 12. mieste, pričom len 27 % správne odpovedalo aspoň na 4 z 5 otázok (European Commission, 2023).

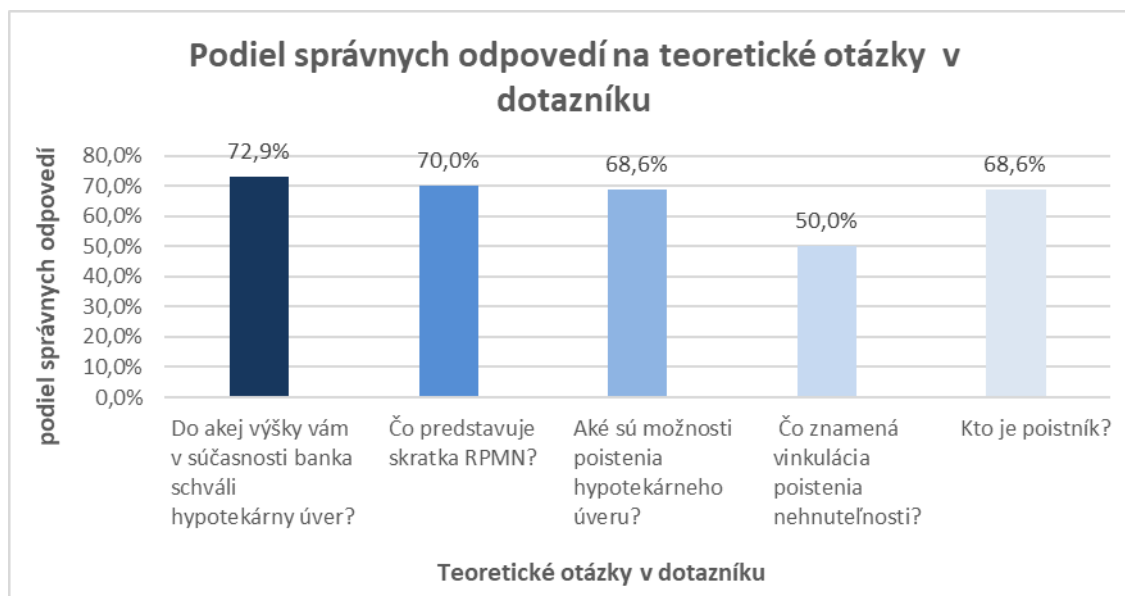
Poistenie hypotekárneho úveru je dôležitou súčasťou pri samotnom schvaľovaní, ale aj zabezpečení schopnosti splácať úver. Ide o spojenie sféry najmä hypotekárneho bankovníctva a poisťovníctva. V rámci riadenia rizík nie je snahou banky len ich minimalizácia, ale predovšetkým identifikácia, klasifikácia, monitorovanie a riadenie potenciálneho rizika (Zimková et al. 2020). V tejto súvislosti sa banky chránia tak, že poskytujú úver na obdobie stanovené dôchodkovým vekom dlžníka a zmierňujú kreditné riziko zábezpekou vo forme záložného práva na nehnuteľný majetok dlžníka. Na ochranu dlžníka existuje možnosť životného poistenia v prípade, že dlžník z rôznych dôvodov nebude môcť splácať úver (Horvátová, 2022). Poistenie, ktoré sa nakupuje a predáva, slúži ako prostriedkom na udržanie hodnoty a zároveň prenáša riziko od jednotlivca na poisťovňu (Izáková, Špírková, 2023). Národná banka Slovenska evidovala 10 slovenských bánk s licenciou na poskytovanie úverov na bývanie a 14 pobočiek zahraničných bánk, v sledovanom období (v čase dotazníkového prieskumu) pričom najväčší podiel na poskytovaní hypotekárneho úveru mali v roku 2023 banky: Slovenská sporiteľňa, Všeobecná úverová poisťovňa a Tatra banka (NBS, 2024). Národná banka Slovenska, ktorá reagovala opatreniami na dlhodobý medziročný rast úverov poskytovaných domácnostiam, formou zavedených limitov, ktoré mali formu odporúčaní od roku 2014, ale od roku 2017 sa tieto odporúčania upravili do legislatívne záväznej podoby. Banky aktuálne dodržiavajú limity na ukazovatele LTV (Loan to value), DSTI (Debt service-to-income ratio) a DTI (Debt to income), čím sa znižuje rizikovosť bánk. Limit LTV teda pomer výšky úveru a hodnoty založenej nehnuteľnosti sa najprv zaviedol na úrovni 100 %, no od júla 2018 sa znížila horná hranica medzi 80 a 90 %. Ďalší limit DSTI sa postupne zo 100 % znížil na 60 % a vyjadruje podiel priemerných ročných výdajov na jeho celkovom ročnom čistom príjme, čo znamená splátky všetkých dlhov

nemôžu presiahnuť 60 % z príjmu domácnosti, pričom je tam zohľadnené životné minimum a rezerva na nárast úrokovej sadzby. Z dôvodu nadmerného rastu zadlženosti bol zavedený limit DTI pričom od roku 2018 sa zaviedol na úrovni 8. Znamená to, že klient môže byť zadlžený len do výšky 8-násobku svojho ročného príjmu.

Financovanie bývania prostredníctvom hypotekárnych úverov v SR zaznamenáva zmeny vo vývoji. Podľa dát z Eurostatu v roku 2014, približne 10 % slovenských domácností financovalo bývanie pomocou hypotekárneho úveru, zatiaľ čo do roku 2023 sa tento pomer zvýšil na hodnotu 25 %. V rámci Európskej únie bol tento podiel pomerne stabilný, kde od spomínaného roku 2014 až po rok 2023 sa dané zadlženie domácností pohybovalo v rozmedzí 24 až 28 % (Eurostat, 2024). Nárast zadlženosti v Slovenskej republike podporili priaznivé podmienky nízkych úrokových sadzieb, napriek sprísňujúcim sa opatreniami Národnej banky Slovenska. V tejto súvislosti je dôležité zabezpečenie úverov prostredníctvom poistenia. Na základe daných skutočností sme sa zamerali na analýzu vnímania poistenia, keďže podľa štatistík Slovenskej asociácie poisťovní celkové predpísané poistné medziročne klesá (SLASPO, 2024).

2. VNÍMANIE A DÔVERA v POISTENIE HYPOTEKÁRNEHO ÚVERU PROSTREDNÍCTVOM DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Dotazníkovým prieskumom sme sledovali vnímanie poistenia hypotekárneho úveru (HÚ) s dôrazom na aspekty - vnímanie dôležitosti, dôveryhodnosti a spokojnosti s poistením. Realizácia anonymného dotazníkového prieskumu prebiehala online formou od konca roka 2023 do februára 2024 na vzorke 70 respondentov, ktorí mali HÚ a jeho poistenie. Respondentov, ktorí nemajú poistenie hypotekárneho úveru sme vylúčili, keďže sme skúmali vnímanie poistenia spojené s reálnymi skúsenosťami. Sme si vedomí, že sledovaná vzorka nie je reprezentatívna pre celú populáciu, ale môže slúžiť ako námet na ďalšie prieskumy. Z respondentov bolo 38 žien a 32 mužov, z toho 60 % malo stredoškolské a 40 % vysokoškolské vzdelanie. Pokiaľ ide o oblasť trvalého pobytu, 54 % respondentov pochádzala z východnej časti Slovenska, 29 % zo stredného a 17 % zo západného Slovenska. Dotazník pozostával z troch častí, kde po úvodnej časti, kde sme zistili základné informácie respondenta, nasledovala druhá časť s piatimi teoretickými otázkami, ktorými sme overovali finančnú gramotnosť respondentov.

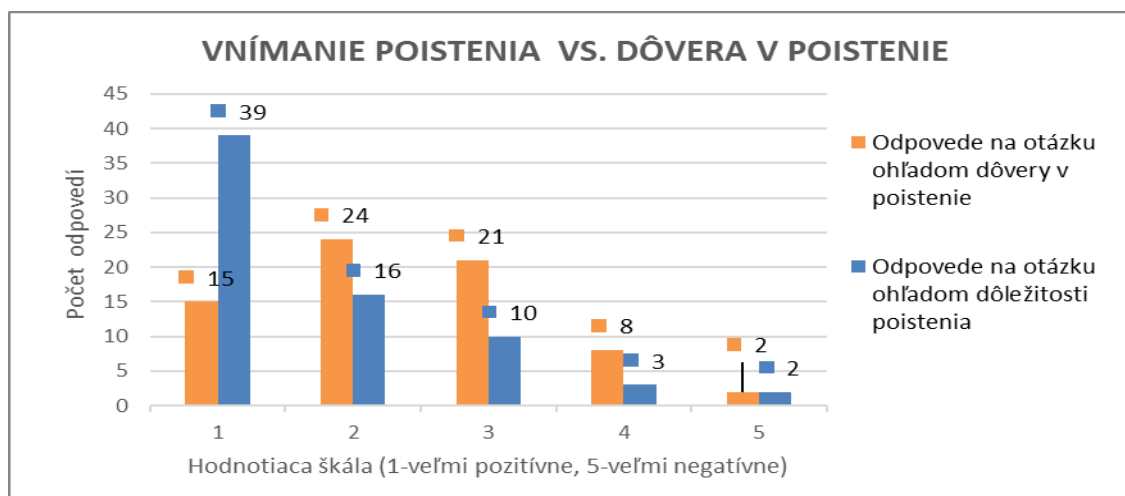

Graf 1: Podiel správnych odpovedí v pomere k všetkým odpovediam v teoretických otázkach
Zdroj: Vlastný dotazníkový prieskum

Prvou teoretickou otázkou sme zisťovali, či respondenti majú vedomosť, do akej výšky v danom období, schváli banka HÚ (graf 1). Správnu odpoveď, maximálne do 80 % z ceny nehnuteľnosti, označilo takmer 73 % účastníkov. Zvyšných 20 % respondentov uviedlo, že banka umožňuje čerpať hypotekárny úver do výšky 100 % z ceny nehnuteľností a len 7 % z opýtaných uviedlo úplne nesprávne odpovede. Na druhú otázku, odpovedalo správne 70 % zúčastnených, ktorí definovali skratku RPMN ako všetky náklady a poplatky spojené s hypotekárnym úverom. Celkovo správne odpovedalo až 49 respondentov, pričom takmer všetci, ktorí neuspeli v tejto otázke, zvolili možnosť neviem. Pri otázke aké sú možnosti poistenia hypotekárneho úveru bola identifikovaná približne 69 % úspešnosť, pričom správne určili, že pri poistení má jednotliviec viacero možností. Zaujímavým zistením bolo, že až 20 % účastníkov vníma poistenie hypotekárneho úveru výlučne ako poistenie nehnuteľnosti, čo nie je úplne pravdivé tvrdenie. Dlžník dokáže poistiť seba a svoju rodinu aj pomocou životného poistenia, pričom takéto poistenie zahŕňa riziká týkajúce sa osoby, ako napríklad smrť, invalidita a iné druhy rizík. Takéto poistenie môžeme nazývať aj poistenie schopnosti splácať úver a zásadne sa líši od poistenia nehnuteľnosti.

Správnu odpoveď na otázku, týkajúcu sa významu vinkulácie poistenia nehnuteľnosti, uviedlo len 50 % respondentov, čo predstavuje otázku s celkovo najnižšou úspešnosťou správnych odpovedí. Až 27 % opýtaných vybralo možnosť „neviem“, čo poukazuje na nesprávne tvrdenia a nezrovnalosti v danej oblasti, hoci sami majú vinkulované poistenie. Pri základnom pojme, ktorý sa nachádza v každej poisťovnej zmluve a predstavuje osobu, ktorá s poisťovňou uzatvorila zmluvu a je povinná platiť poisťné, sme zaznamenali správnu odpoveď u 69 % respondentov. Viac ako 17 % považuje za poisťníka spoločnosť, ktorá poskytuje poisťné krytie a ochranu, takmer 9 % nevedelo odpovedať na túto otázku.

Na základe odpovedí z dotazníka sme zistili úroveň vedomostí a finančnej gramotnosti respondentov v oblasti poistenia a financií. Výsledky boli prekvapivo úspešné, čo môže súvisieť aj vyšším vzdelaním vzorky, keďže sme nezaznamenali žiadneho respondenta so základným vzdelaním. V správnych odpovediach boli úspešnejšie ženy, pričom priemerné skóre ženy bolo 3,6 správnych odpovedí. Tieto výsledky môžu súvisieť so vzdelanosťou štruktúrou, keďže vysokoškolské vzdelanie malo až 53 % žien, zatiaľ čo u mužov len 25 %. Muži v priemere dosiahli len 2,9 správnych odpovedí, pričom najviac nesprávnych odpovedí bolo pri otázke týkajúcej sa významu vinkulácie. Priemernosť môžeme sledovať aj pomocou mediánu, ktorý vysvetľuje, že až 50 % respondentov malo 3 a menej bodov. Odpovede v dotazníku bolo možné vybrať, nie definovať, a práve preto vidíme potenciál na zlepšenie a zvýšenie povedomia v tejto oblasti.

Graf 2: Vnímanie poistenia vs. dôvera v poistenie HÚ

Zdroj: Vlastný dotazníkový prieskum

Tretia časť dotazníkového prieskumu bola zameraná na dosiahnutie stanoveného cieľa príspevku, prostredníctvom skúseností a názorov respondentov s poistením hypotekárneho úveru (graf 2)

Napriek tomu, že až 55 respondentov súhlasilo alebo úplne súhlasilo s tvrdením, že poistenie hypotekárneho úveru je veľmi dôležité, len 39 respondentov vyjadrilo veľmi vysokú alebo vysokú dôveru v poistenie. Z toho vyplýva, že približne iba 55 % respondentov vyjadrilo vysokú mieru dôvery v poistenie hypotekárneho úveru, napriek tomu, že takéto poistenie majú. V rámci vzdelanostnej štruktúry veľmi pozitívne alebo pozitívne ohodnotilo až 34 respondentov so stredoškolským vzdelaním a s vysokoškolským vzdelaním označilo tieto možnosti dokopy len 21 respondentov. V relatívnom vyjadrení môžeme interpretovať, že až takmer 81 % respondentov so stredoškolským vzdelaním vníma poistenie pozitívne a pri respondentoch s vysokoškolským vzdelaním je to 75 %.

Z pohľadu pohlavia z údajov vyplýva, že viac ako polovica respondentov z oboch z pohlaví hodnotí poistenie hypotekárneho úveru veľmi pozitívne. Aj keď hodnotenie mužov bolo viac neutrálne a dosahovali vyššie hodnoty v negatívnom hodnotení, len 6 % z celkového počtu mužov označilo, že úplne nesúhlasí s výrokom „poistenie hypotekárneho úveru vnímam ako dôležitú súčasť pre zabezpečenie seba/rodiny“. Týmto spôsobom vyjadrili negatívne vnímanie, pričom žiadna zo žien túto možnosť neuviedla. Aj napriek zisteným rozdielom tieto výsledky sme nepovažovali za dostatočne signifikantné na to, aby sme mohli konštatovať, že vnímanie dôležitosti poistenia hypotekárneho úveru je v závislosti od pohlavia výrazne odlišné.

Ďalším faktorom, ktorým by mohlo byť ovplyvnené vnímanie dôležitosti poistenia je geografická lokalita bydliska. Keďže počet odpovedí respondentov pri jednotlivých oblastiach nie je rovnomerný, rozhodli sme sa pre názornejšiu interpretáciu vyjadrenú v relatívnych číslach. Absolútne a relatívne hodnoty sumarizuje tabuľka 1, pričom relatívne hodnoty sú vyjadrením počtu odpovedí respondentov pri danej úrovni vnímania k celkovému počtu z danej oblasti Slovenska.

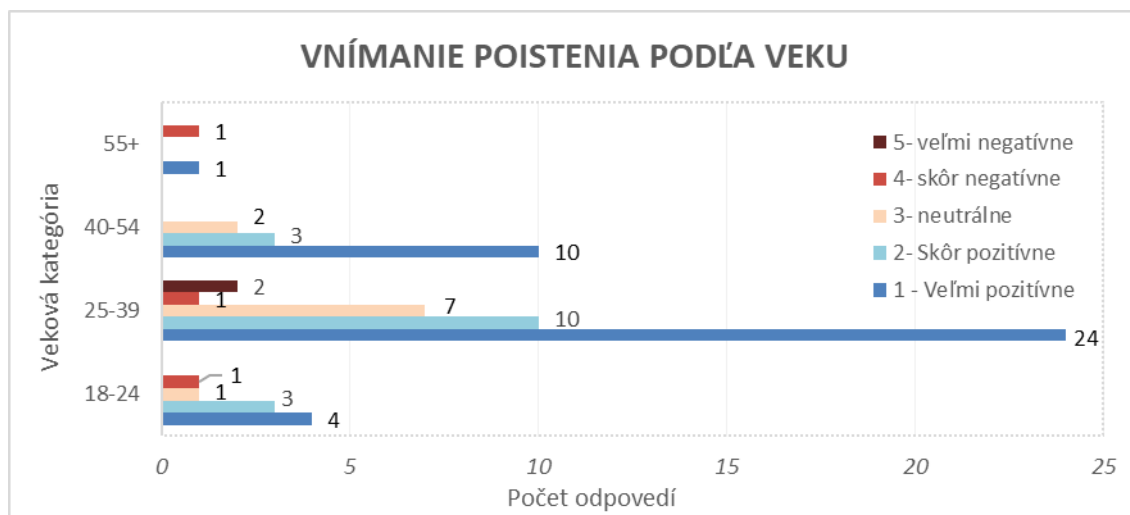
Tabuľka 1: Vnímanie dôležitosti poistenia hypotekárneho úveru podľa oblasti

	<i>západné Slovensko</i>	<i>stredné Slovensko</i>	<i>východné Slovensko</i>	<i>západné Slovensko</i>	<i>stredné Slovensko</i>	<i>východné Slovensko</i>
<i>1 = Veľmi pozitívne</i>	6	9	24	50 %	45 %	63 %
<i>2 = Skôr pozitívne</i>	3	7	6	25%	35 %	16 %
<i>3= neutrálne</i>	2	3	5	17 %	15 %	13 %
<i>4 = skôr negatívne</i>	1	1	1	8 %	5 %	3%
<i>5 = veľmi negatívne</i>	0	0	2	0 %	0 %	5 %
Celkový súčet	12	20	38	100 %	100 %	100 %

Zdroj: Vlastný dotazníkový prieskum

Z výsledkov dotazníka vyplýva, že veľmi pozitívne je poistenie hodnotené v rámci východného Slovenska, kde 63 % zo všetkých respondentov zvolili možnosť veľmi súhlasím s tvrdením „Poistenie hypotekárneho úveru vnímam ako dôležitú súčasť pre zabezpečenie seba a rodiny“. Na druhej strane túto možnosť označilo najmenej respondentov zo stredného Slovenska a v rámci západného kraja označilo presne 50 % vnímanie za veľmi pozitívne.

Vnímanie poistenia hypotekárneho úveru a jeho dôležitosť sa môže líšiť v závislosti od lokality pobytu respondenta. Toto tvrdenie však nie je všeobecne platné, nakoľko nemáme reprezentatívnu vzorku respondentov.

Graf 3: Vnímanie dôležitosti poistenia podľa veku

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výsledkov dotazníka

Posledným skúmaným faktorom je vek, pričom vek a životné skúsenosti taktiež ovplyvňujú rozhodovanie a vnímanie poistenia. Vnímanie dôležitosti poistenia hypotekárneho úveru respondentmi, ktorí nám odpovedali na dotazník je znázornené v grafe 3, ktorý rozdeľuje vnímanie dôležitosti poistenia podľa vekovej kategórie.

V skupinách, kde je veľmi nízka početnosť, ako v kategórii nad 55 rokov bolo ťažko určovať trend vo vnímaní, keďže máme len 2 respondentov, pričom jeden uviedol vnímanie ako skôr negatívne a druhý veľmi pozitívne. Vnímanie je teda v tejto vekovej kategórii nejednoznačné.

Pri druhej najmenej početnej skupine vo veku od 18 do 24 rokov je 9 respondentov, kde až 77 % v danej vekovej kategórii uviedlo možnosti že poistenie je vnímané najmä ako pozitívne alebo veľmi pozitívne. Skôr negatívne a neutrálne vnímanie poistenia bolo označené rovnako, každé len jedným respondentom.

V rámci vekovej skupiny od 40 do 54 rokov môžeme sledovať výrazne pozitívne vnímanie, kde až 67 % respondentov v danej skupine, uviedlo veľmi pozitívne vnímanie. Spomedzi ostatných sledovaných skupín ako jediná nemala žiadne negatívne hodnotenie.

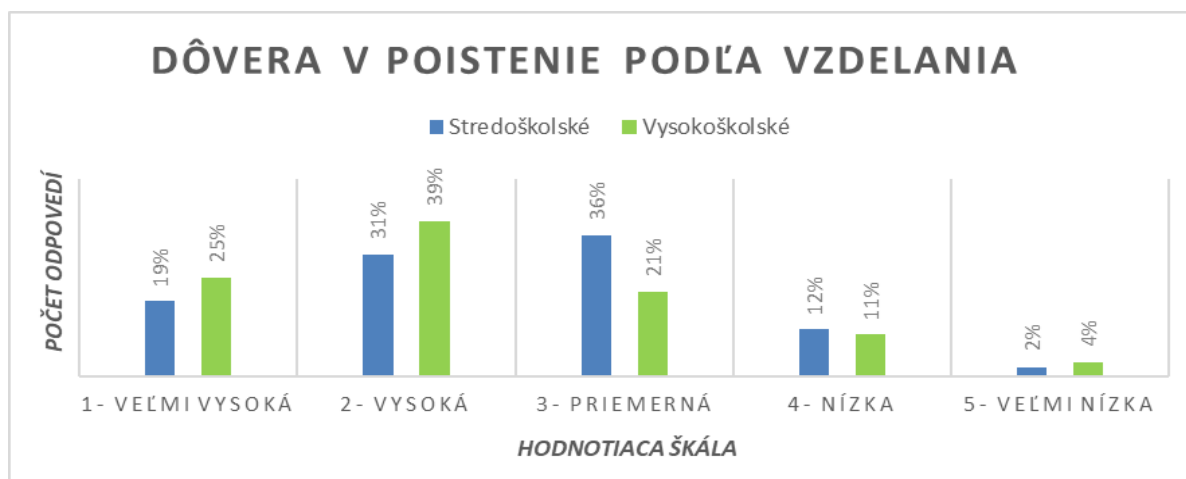
V rámci najpočetnejšej skupiny, ktorú tvorili respondenti vo veku od 25 do 39 rokov až 55 % z nich označilo, že úplne súhlasia s tvrdením „Poistenie hypotekárneho úveru vnímam ako dôležitú súčasť pre zabezpečenie seba/rodiny“. S týmto tvrdením súhlasilo ďalších 23 % opýtaných. Neutrálny postoj zaujalo až 16 % a negatívne alebo veľmi negatívne len 7 % respondentov.

Vnímanie poistenia v závislosti od veku sa porovnáva náročnejšie, keďže tam boli veľké rozdiely v početnosti. Napriek tomu môžeme tvrdiť, že v našej vzorke respondentov sme zaznamenali najväčší rozdiel vo vnímaní poistenia vo vekovej kategórii 40 až 54 rokov, ktorá vykazuje v relatívnom vyjadrení najlepšie vnímanie v porovnaní s ostatnými vekovými kategóriami. Môže to byť spôsobené viacerými vplyvmi, napríklad pozitívnymi skúsenosťami, lepšími finančnými vedomosťami a schopnosťou plánovať do budúcnosti. Pre poisťňu spoločnosť môže byť táto veková skupina vhodná pri podpore odporúčaní a osobnej reklame.

2.1 Dôvera v poistenie hypotekárneho podľa vybraných faktorov

Podľa výsledkov dotazníkového prieskumu respondenti síce vnímajú poistenie hypotekárneho úveru ako dôležitú súčasť zabezpečenia seba a svojej rodiny, ale ich dôvera v poistenie je prevažne neutrálna až mierne negatívna.

Výsledky nášho prieskumu naznačujú, že v rámci vzorky respondentov môže mať pohlavie aj vzdelanie vplyv na dôveru v poistenie hypotekárneho úveru. Ženy v našej vzorke prejavujú vyššiu dôveru v poistenie v porovnaní s mužmi. Celkovo 66 % žien vyjadrilo vysokú až veľmi vysokú dôveru v poistenie (konkrétne 11 žien, teda 29 % označilo svoju dôveru v poistenie ako veľmi vysokú a ďalších 37 %, čo predstavuje 14 žien ako vysokú dôveru), zatiaľ čo medzi mužmi dosiahla táto úroveň dôvery len 44 % (konkrétne 4 muži vyjadrili veľmi vysokú úroveň dôvery v poistenie, teda 13 % a ďalších 31 %, teda 10 mužov určilo, že majú vysokú mieru dôvery k poisteniu).

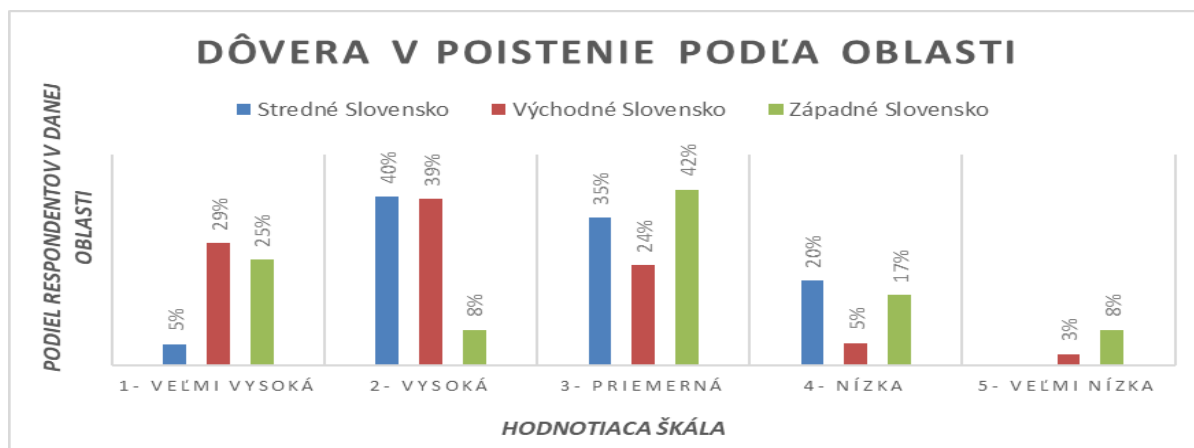
Graf 4: Dôvera v poistenie HÚ podľa vzdelania

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výsledkov dotazníka

Tvrdenie, že respondenti s vysokoškolským vzdelaním majú tendenciu vyjadrovať vyššiu dôveru v poistenie oproti respondentom so stredoškolským vzdelaním sa potvrdilo aj v našom prieskume. Celkovo tak 64 % respondentov s vysokoškolským vzdelaním dôveruje poisteniu zatiaľ čo medzi stredoškolákmi to bolo 50 %. Zaujímavé je, že úroveň nedôvery je v oboch skupinách takmer rovnaká (graf 4).

Posledný faktor, ktorý sme sa rozhodli analyzovať v rámci vnímania dôvery v poistenie je oblasť, v ktorej má respondent trvalý pobyt. Na respondentov môžu vplývať rozličné ekonomické podmienky, ako napríklad nezamestnanosť, ale aj dostupnosť a kvalita poisťných služieb v danom regióne.

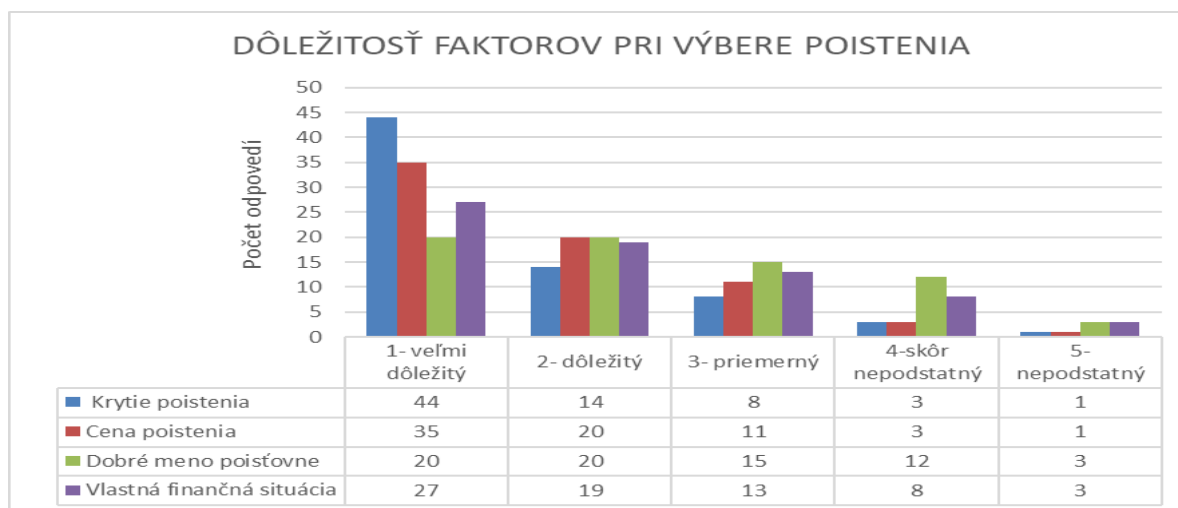
Graf 5 ilustruje dôveru v poistenie podľa oblasti trvalého pobytu respondenta a to, ako geografická poloha môže ovplyvňovať vnímanie a dôveru v poisťné produkty medzi obyvateľmi Slovenska. Z údajov vyplýva, že existujú regionálne rozdiely v dôvere respondentov.

Graf 5: Dôvera v poistenie HÚ podľa oblasti

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výsledkov dotazníka

Najvyššiu dôveru prejavili respondenti z východnej časti Slovenska, zatiaľ čo najnižšiu respondenti zo západnej časti Slovenska. Podobné výsledky respondenti vykazovali aj v rámci vnímania poistenia. Dôvera môže byť ovplyvnená aj ďalšími vplyvmi a podmienkami, ako len miestom trvalého pobytu.

Graf 6: Dôležitosť faktorov pri rozhodovaní o výbere poistenia HÚ

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výsledkov dotazníka

V rámci rozhodovania respondentov sme sa zamerali aj na faktory, ktoré ich ovplyvňujú pri výbere poistenia hypotekárneho úveru. Uviedli sme cenu poistenia, krytie poistenia, „dobré meno“ poisťovne a vlastnú finančnú situáciu ako faktory, ktoré mohli respondenti ohodnotiť na škále od 1 do 5. Výsledky dotazníka znázorňuje graf 6, ktorý poskytuje prehľad o tom, aké aspekty poistenia sú pre spotrebiteľov prioritné.

Analýza dát ukazuje, že respondenti pripisujú najväčšiu prioritu krytiu poistenia, v 62,9 % považuje toto kritérium za veľmi dôležité a ďalších 20 % hodnotí krytie poistenia ako dôležité kritérium. Za priemerný, respektíve nepodstatný faktor pri výbere poistenia hodnotí krytie len malá časť respondentov. Odzrkadľuje záujem spotrebiteľov o ochranu proti rôznym rizikám, ktorú im poistenie má poskytnúť. Cenu označilo za priemerný faktor viac respondentov ako pri krytí, no stále je to menšina. Tieto údaje naznačujú, že respondenti sú citliví na cenu produktu vzhľadom na poskytnuté krytie. Rovnako ako pri dobrom mene spoločnosti, aj pri faktore vlastná finančná

situácia, je pomerne vysoké zastúpenie v považovaní tohto faktora za priemerný či nepodstatný, no v nižšej miere ako pri dobrom mene spoločnosti. Tento faktor je kritický, pretože odráža aj individuálnu schopnosť respondenta. Dôležité je podotknúť, že všetky faktory mali najvyššie zastúpenie v možnosti 1, teda respondenti zvažovali viacero aspektov poistenia, nielen cenu, ako sme predpokladali. Tieto zistenia nám naznačujú, že respondenti hľadajú optimálny pomer ceny a kvality, pričom berú do úvahy aj ostatné faktory. Pri výbere poistenia hypotekárneho úveru by mal však každý jednotlivec zvážiť jeho individuálnu situáciu a následne jej prispôbiť optimálne poistenie.

ZÁVER

Cieľom príspevku bolo na základe výsledkov dotazníkového prieskumu preskúmať vnímanie v porovnaní s dôverou v poistenie hypotekárneho úveru respondentmi s klasifikovaním možných odchýlok v závislosti od vybraných demografických faktorov ako je vek, pohlavie, vzdelanie a trvalý pobyt. Úvodom dotazníkového prieskumu sme zistili úspešné teoretické vedomosti respondentov v kontexte predmetu dotazníkového skúmania, ktoré môžu byť ovplyvnené vyššie vzdelanou vzorkou respondentov. V kontexte vnímania vs. dôvera v poistenie HÚ až 55 respondentov súhlasilo alebo úplne súhlasilo s tvrdením, že poistenie hypotekárneho úveru je veľmi dôležité, len 39 respondentov vyjadrilo veľmi vysokú alebo vysokú dôveru v poistenie. Z toho vyplýva, že približne iba 55 % respondentov vyjadrilo vysokú mieru dôvery v poistenie hypotekárneho úveru, napriek tomu, že takéto poistenie majú. Bližšie zistenie z pohľadu vzdelania je, že celkovo 64 % respondentov s vysokoškolským vzdelaním dôveruje poisteniu zatiaľ čo medzi stredoškólakmi to bolo 50 %. Zaujímavé je, že úroveň nedôvery je v oboch vzdelanostných skupinách takmer rovnaká. Následne sme vyhodnotili preferencie respondentov pri výbere poistenia. Faktor „krytie poistenia“ získal prioritu pred faktormi „cena poistenia“, „dobrým menom poisťovne“ a „vlastnou finančnou situáciou“. Dané zistenia dotazníkového prieskumu dúfame, že môžu byť užitočné pre oblasť hypotekárnych úverov a súvisiacich poisťných produktov ako aj inšpirácia k ďalšiemu výskumu.

LITERATÚRA

ARROW, K. J. 1963. Uncertainty and the Welfare Economics of Medical Care. In *American Economic Review*, roč. 53, č. 5, s. 941-973. ISSN 0002-8282.

AVINASH K, S. V R. 2022. *A Study on Perception and Awareness towards Home Loans Offered by Public and Private Banks*. Published in Shanlax International Journal. 25 February 2022 Economics, Business. DOI:10.34293/management.v9i5.14849

BHUTTA, N. RINGO, D. 2021, *The effect of interest rates on home buying: Evidence from a shock to mortgage insurance premiums*. Journal of Monetary Economics, Volume 118, 2021, Pages 195-211, ISSN 0304-3932. <https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2020.10.001>.

EUROPEAN COMMISSION. 2023. Monitoring the level of financial literacy in the EU. [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné na internete: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2953>

EUROSTAT. 2024. Distribution of population by tenure status, type of household and income group. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné na internete: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_lvho02_custom_10279699/default/table?lang=en

HORVÁTOVÁ, E. 2022. Riziká hypotekárneho bankovníctva v teórii. In *Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY* [online]. Bratislava: Derivat. roč. 19, č. (2). [cit. 2024-01-15]. ISSN 1336-5711. Dostupné na internete:

[https://www.derivat.sk/files/casopisssssssssssssssss2022/Nove%20Pokus%20FT 2 2022 Horvatova,%20E.%20Rizika%20hypotek.%20bankovnictva.pdf](https://www.derivat.sk/files/casopisssssssssssssssss2022/Nove%20Pokus%20FT%202022_Horvatova,%20E.%20Rizika%20hypotek.%20bankovnictva.pdf)

IZÁKOVÁ, K., ŠPIRKOVÁ, J. 2023. *Vybrané kapitoly z poisťovníctva*. Banská Bystrica: Belianum, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. 174 s. ISBN 978-80-557-2044-9.

MITRAŠEVIĆ, M. and BARDAROVA, S. 2020. *Causes of Non-Payment of Mortgage Loans: Theoretical and Practical Aspects*. UTMS Journal of Economics 11(2): 138–150.

NBS. 2024. Subjekty finančného trhu. [online]. [cit. 2024-26-04]. Dostupné na internete: <https://subjekty.nbs.sk/?s=930>

STOLÁRIKOVÁ, P. 2024. Vnímanie poistenia hypotekárneho úveru. Bakalárska práca EF UMB Banská Bystrica.

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA POISŤOVNÍ. 2024. Vývoj niektorých ukazovateľov v rokoch 2016-2022 za poisťný sektor na Slovensku. [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné na internete: <https://www.slaspo.sk/25747>

THORP, S. LIU, J., AGNEW, J., BATEMAN, H., ECKERT, Ch. and ISKHAKOV, F. 2023. *Feeling comfortable with a mortgage: The impact of framing, financial literacy and advice*. Journal of Financial Literacy and Wellbeing, Volume 1, Issue 1, April 2023, pp. 47 – 78 DOI: <https://doi.org/10.1017/flw.2023.3>

VAN OOIJEN, R. VAN ROOIJ, M.C.J. 2016. *Mortgage risks, debt literacy and financial advice*. Journal of Banking & Finance, Volume 72, 2016, Pages 201-217, <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2016.05.001>.

WONG, MCS, a HO, HM. 2023. *A Framework for Integrating Extreme Weather Risk, Probability of Default, and Loss Given Default for Residential Mortgage Loans*. Sustainability 15, no. 15: 11808. <https://doi.org/10.3390/su151511808>

Zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

ZIMKOVÁ, E., PINTÉR, Ľ., FARKAŠOVSKÝ, V., MEŠŤAN, M. 2020. *Bankovníctvo*. Banská Bystrica: Belianum. 324 s. ISBN 978-80-557-1681-7.